МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

УДК 784.9:378.147
DOI https://doi.org/10.32782/facs-2026-3-1

Яна БОБРОВА
викладач кафедри сольного співу та оперної підготовки, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, майдан Конституції, 11, м. Харків, Україна, 61000
ORCID: *0009-0000-8621-0444*

Марина ЧИЖЕНКО
заслужена артистка України, доцент кафедри сольного співу та оперної підготовки, Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, майдан Конституції, 11, м. Харків, Україна, 61000
ORCID: *0000-0003-1835-7764*

Бібліографічний опис статті: Боброва, Я., Чиженко, М. (2026). Вокальна техніка як засіб художньої виразності у процесі навчання академічному співу. *Fine Art and Culture Studies,* 3, 3–9, doi: https://doi.org/10.32782/facs-2026-3-1

ВОКАЛЬНА ТЕХНІКА ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОМУ СПІВУ

У статті досліджено вокальну техніку як визначальний чинник формування художньої виразності у процесі професійної підготовки академічних співаків. ***Актуальність*** *дослідження зумовлена необхідністю комплексного переосмислення ролі вокальної техніки в сучасній вокальній педагогіці, де вона розглядається не лише як засіб формування якісного голосоутворення, а й як основа художньої інтерпретації музичного твору та розвитку виконавської майстерності.* ***Метою*** *дослідження є теоретичне обґрунтування вокальної техніки як засобу художньої виразності у процесі навчання академічному співу, уточнення сутності поняття «вокальна техніка», визначення її структурних компонентів та розкриття їхньої ролі у формуванні професійної компетентності академічного співака.* ***Методологічну основу*** *дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема аналіз, синтез, узагальнення та систематизація наукових джерел, структурно-функціональний, порівняльний, мистецтвознавчий і педагогічний методи, що дозволили комплексно дослідити взаємозв'язок вокально-технічної підготовки та художньої виразності.* ***Наукова новизна*** *полягає в обґрунтуванні авторського підходу до трактування вокальної техніки як інтегрованої системи взаємопов'язаних фізіологічних, акустичних, виконавсько-технічних і художньо-інтерпретаційних компонентів, взаємодія яких забезпечує формування художньої виразності академічного співу. Уточнено зміст поняття «вокальна техніка» в контексті сучасної вокальної педагогіки та доведено, що її функція полягає не лише у забезпеченні технічної досконалості голосоутворення, а й у створенні умов для художньої реалізації виконавського задуму.* ***Результати*** *дослідження засвідчили, що вокальна техніка є багаторівневою системою професійної підготовки академічного співака, у якій технічні навички функціонують у нерозривному взаємозв'язку з художнім мисленням, виконавською інтерпретацією та сценічною практикою. Встановлено, що ефективність формування вокально-технічних умінь визначається комплексною взаємодією фізіологічних механізмів голосоутворення, акустичних характеристик звучання, виконавських навичок і художньо-інтерпретаційної діяльності. Обґрунтовано, що інтеграція цих компонентів забезпечує розвиток професійної виконавської майстерності, формування індивідуального виконавського стилю та підвищення рівня художньої виразності академічного співу.*

Ключові слова: *академічний спів, вокальна техніка, художня виразність, вокальна педагогіка, професійна підготовка, художня інтерпретація, голосоутворення, виконавська майстерність, вокальне мистецтво.*

Jana BOBROVA
Teacher at the Department of Solo Singing and Opera Training, Kharkiv National University of Arts named after I. P. Kotlyarevsky, 11 Constitution Square, Kharkiv, Ukraine, 61000
ORCID: *0009-0000-8621-0444*

Maryna CHYZHENKO
Honored Artist of Ukraine, Associate Professor at the Department of Solo Singing and Opera Training, Kharkiv National University of Arts named after I. P. Kotlyarevsky, 11 Constitution Square, Kharkiv, Ukraine, 61000
***ORCID:** 0000-0003-1835-7764*

To cite this article: Bobrova, Ya., Chizhenko, M. (2026). Vokalna tekhnika yak zasib khudozhnoi vyraznosti u protsesi navchannia akademichnomu spivu [Vocal technique as a means of artistic expressiveness in the process of teaching academic singing]. *Fine Art and Culture Studies*, 3, 3–9, doi: https://doi.org/10.32782/facs-2026-3-1

VOCAL TECHNIQUE AS A MEANS OF ARTISTIC EXPRESSIVENESS IN THE PROCESS OF TEACHING ACADEMIC SINGING

The article examines vocal technique as a determining factor in the formation of artistic expressiveness in the process of professional training of academic singers. The relevance of the study is due to the need for a comprehensive rethinking of the role of vocal technique in modern vocal pedagogy, where it is considered not only as a means of forming high-quality voice production, but also as a basis for the artistic interpretation of a musical work and the development of performance skills. ***The purpose of the study*** *is the theoretical substantiation of vocal technique as a means of artistic expression in the process of teaching academic singing, clarifying the essence of the concept of «vocal technique», determining its structural components and revealing their role in the formation of the professional competence of an academic singer.* ***The methodological basis*** *of the research is a complex of general scientific and special methods, in particular, analysis, synthesis, generalization and systematization of scientific sources, structural-functional, comparative, art history and pedagogical methods, which allowed to comprehensively investigate the relationship between vocal and technical training and artistic expressiveness.* ***The scientific novelty*** *consists in the substantiation of the author's approach to the interpretation of vocal technique as an integrated system of interconnected physiological, acoustic, performance-technical and artistic-interpretive components, the interaction of which ensures the formation of the artistic expressiveness of academic singing.The meaning of the concept of «vocal technique» in the context of modern vocal pedagogy is specified and it is proved that its function consists not only in ensuring the technical perfection of voice formation, but also in creating conditions for the artistic realization of the performance idea.*

The results of the study *proved that vocal technique is a multi-level system of professional training of an academic singer, in which technical skills function in an inextricable relationship with artistic thinking, performing interpretation and stage practice. It has been established that the effectiveness of the formation of vocal and technical skills is determined by the complex interaction of physiological mechanisms of voice formation, acoustic characteristics of sound, performance skills and artistic and interpretative activities. It is substantiated that the integration of these components ensures the development of professional performance skills, the formation of an individual performance style, and an increase in the level of artistic expressiveness of academic singing.*

Key words**:** *academic singing, vocal technique, artistic expressiveness, vocal pedagogy, professional training, artistic interpretation, voice formation, performing skill, vocal art.*

Актуальність проблеми. Сучасний розвиток академічного вокального мистецтва характеризується суттєвими змінами у розумінні професійної підготовки співака. Якщо протягом тривалого часу головною метою вокальної педагогіки вважалося формування правильної постановки голосу та засвоєння комплексу технічних прийомів, то сьогодні дедалі більшого значення набуває розвиток творчої особистості виконавця, здатного до самостійної художньої інтерпретації музичного твору. За таких умов вокальна техніка перестає бути лише засобом досягнення якісного звучання голосу й набуває статусу одного з основних чинників формування художньої виразності.

У сучасному виконавському мистецтві професійний рівень академічного співака визначається не тільки природними голосовими даними або досконалим володінням вокальною технікою. Вирішальним показником виконавської майстерності стає здатність перетворювати технічні можливості голосу на художній засіб, який забезпечує повноцінне розкриття змісту музичного твору. Саме тому питання взаємозв'язку вокальної техніки та художньої виразності набуває особливої актуальності в системі сучасної мистецької освіти.

Розвиток музично-педагогічної науки останніх десятиліть демонструє поступовий перехід від емпіричних методів навчання до науково обґрунтованих педагогічних технологій.

У дослідженнях з вокальної педагогіки дедалі активніше використовуються досягнення фізіології, акустики, психології, моторного навчання, когнітивної науки та виконавського мистецтва. Такий міждисциплінарний підхід дозволяє значно глибше пояснити механізми формування професійної вокальної майстерності та визначити закономірності розвитку художньої виразності.

Попри значну кількість праць, присвячених окремим аспектам постановки голосу, дихання, резонансної організації звучання, розвитку дикції, артикуляції чи інтонації, проблема взаємозв'язку вокальної техніки та художньої виразності залишається недостатньо висвітленою. У більшості досліджень технічні й художні аспекти вокального виконавства розглядаються ізольовано, тоді як у практиці професійного академічного співу вони функціонують як єдина система.

У зв'язку з цим виникає необхідність комплексного переосмислення поняття вокальної техніки та визначення її місця у формуванні художньої майстерності академічного співака. Особливо актуальним є дослідження механізмів трансформації технічних умінь у засоби музичної виразності, що забезпечують створення індивідуальної виконавської інтерпретації.

Саме тому проблема вокальної техніки як засобу художньої виразності набуває не лише теоретичного, а й практичного значення, оскільки безпосередньо пов'язана з удосконаленням методики професійної підготовки академічних співаків у закладах вищої мистецької освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема вокальної техніки як засобу художньої виразності є одним із пріоритетних напрямів сучасної вокальної педагогіки, що об'єднує досягнення музикознавства, педагогіки, фізіології голосу, акустики та виконавського мистецтва. Сучасні наукові дослідження дедалі більше орієнтовані на комплексне осмислення процесу професійної підготовки академічних співаків, у межах якого вокальна техніка розглядається не лише як система спеціальних навичок, а й як основа художньої інтерпретації музичного твору.

Значний внесок у розвиток сучасної методики академічного співу зроблено Л. Крокко, К. Дж. Меділл та П. Маккейбом (Croccо, Madill, McCabe, 2017). У систематичному огляді «Evidence-Based Frameworks for Teaching and Learning in Classical Singing Training: A Systematic Review» автори узагальнили результати сучасних досліджень із вокальної педагогіки, довівши необхідність використання доказового підходу до навчання співу. Особливу увагу вони приділяють інтеграції педагогічних методик із сучасними знаннями про фізіологію голосу, моторне навчання та психологію виконавської діяльності (Croccо et al., 2017). Продовження цих ідей представлено у дослідженні Л. Крокко, П. Маккейба та К. Дж. Меділл (Croccо, McCabe, Madill, 2020), у якому доведено, що формування вокальної техніки підпорядковується загальним закономірностям розвитку складних моторних навичок і потребує систематичного педагогічного супроводу (Croccо et al., 2020).

Важливий напрям сучасних досліджень пов'язаний із вивченням змін голосового апарату під впливом професійного навчання. П. Пабон, Р. Сталлінга, М. Седерстен та С. Тернстрем (Pabon, Stallinga, Södersten, Ternström, 2014) встановили, що систематичне вокальне навчання позитивно впливає на розширення діапазону, покращення тембрових характеристик голосу, стабілізацію інтонації та розвиток акустичних параметрів звучання. Автори підкреслюють, що технічна досконалість є необхідною передумовою художньої свободи виконавця, оскільки саме вона дозволяє максимально реалізувати музично-образний зміст твору (Pabon et al., 2014).

Значна кількість сучасних наукових праць присвячена питанням розспівування як важливого етапу професійної підготовки співака. М. Хок і М. Дж. Сендідж (Hoch, Sandage, 2018) обґрунтовують доцільність використання принципів спортивної фізіології у вокальній педагогіці, доводячи, що поступова активізація голосового апарату перед виконанням забезпечує підвищення функціональної готовності організму до співу (Hoch & Sandage, 2018). Подібних висновків дійшли А. Гіш, М. Кундук, Л. Сімс та А. Дж. Маквортер (Gish, Kunduk, Sims, McWhorter, 2012), які виявили різноманітність методик розспівування серед професійних співаків та наголосили на необхідності їх індивідуального добору відповідно до фізіологічних особливостей голосу (Gish et al., 2012).

Позитивний вплив розспівування на якість голосотворення підтверджено у дослідженні Л. Муркрофт і Д. Т. Кенні (Moorcroft, Kenny, 2013). Автори довели, що правильно організована вокальна підготовка покращує не лише акустичні характеристики голосу, але й суб'єктивне відчуття вокальної готовності виконавців, що позитивно позначається на їхній концертній діяльності (Moorcroft & Kenny, 2013). Подальший розвиток цієї проблематики представлено у праці С. Вітлінг, Ц. Ван, М. Л. Берарді та Е. Дж. Гантер (Whitling, Wan, Berardi, Hunter, 2023), де доведено, що систематичне використання комплексу спеціальних вправ сприяє зменшенню вокального навантаження, покращенню функціонального стану голосового апарату та підвищенню якості співу (Whitling et al., 2023).

Не менш важливим напрямом сучасних досліджень є вивчення інтонаційної стабільності та розвитку вібрато. Х. Ф. Мітчелл і Д. Т. Кенні (Mitchell, Kenny, 2010) встановили, що в процесі професійного навчання відбувається закономірна зміна параметрів вібрато, яка свідчить про вдосконалення координації голосового апарату та підвищення рівня виконавської майстерності (Mitchell & Kenny, 2010). Своєю чергою, К. Рей, М. Д. Трюдо та С. Маккой (Ray, Trudeau, McCoy, 2018) довели ефективність спеціального тренування дихальної мускулатури для розвитку вокальної витривалості, контролю дихання та покращення якості голосотворення (Ray et al., 2018).

Отже, аналіз сучасної наукової літератури засвідчує, що більшість досліджень присвячена окремим аспектам професійної вокальної підготовки: розвитку дихання, формуванню моторних навичок, удосконаленню голосового апарату, розспівуванню, інтонації чи тембру. Водночас проблема вокальної техніки як цілісної системи, що забезпечує художню виразність академічного співу, залишається недостатньо розробленою. Переважна більшість наукових праць аналізує окремі складові вокального виконавства, тоді як питання їх інтеграції у процесі створення художнього образу практично не отримало комплексного теоретичного обґрунтування.

Саме це визначає необхідність переосмислення поняття вокальної техніки та її ролі у професійній підготовці академічних співаків. У межах цього дослідження вокальна техніка розглядається як інтегрована система взаємопов'язаних фізіологічних, акустичних, виконавських та художньо-інтерпретаційних компонентів, взаємодія яких забезпечує формування художньої виразності академічного співу.

Метою статті є теоретичне обґрунтування вокальної техніки як засобу художньої виразності у процесі навчання академічному співу, визначення її структурних компонентів та розкриття їх взаємозв'язку у формуванні професійної виконавської майстерності академічного співака.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття вокальної техніки традиційно посідає центральне місце у теорії та практиці академічного співу. Проте аналіз наукової літератури свідчить, що його зміст трактується неоднозначно. У більшості праць вокальна техніка визначається як сукупність професійних умінь, необхідних для правильного голосоутворення, розвитку дихання, формування резонансного звучання та володіння різноманітними виконавськими прийомами. Такий підхід, хоча й відображає практичний бік вокального навчання, не повною мірою розкриває її роль у процесі художньої інтерпретації музичного твору.

У сучасному мистецтвознавстві дедалі очевиднішою стає необхідність розглядати вокальну техніку не як ізольований комплекс фізіологічних або акустичних процесів, а як багатокомпонентну систему, що забезпечує художню реалізацію виконавського задуму. Саме тому в межах цього дослідження під вокальною технікою пропонується розуміти інтегровану систему фізіологічних, акустичних, моторно-координаційних та художньо-виконавських навичок, які забезпечують створення художнього образу засобами академічного співу.

Таке визначення дозволяє розглядати вокальну техніку як основу професійної компетентності академічного співака, що поєднує технічну досконалість із художньою доцільністю виконання. Відповідно, критерієм її сформованості є не лише якість звучання голосу, а й здатність виконавця використовувати технічні можливості для повноцінного розкриття образно-емоційного змісту музичного твору.

У сучасній вокальній педагогіці поняття вокальної техніки традиційно пов'язують із

формуванням правильного голосоутворення, розвитком співочого дихання, удосконаленням резонаторної системи, виробленням чіткої дикції та опануванням комплексу виконавських прийомів. Проте такий підхід лише частково відображає сутність цього явища, оскільки акцентує увагу переважно на технічному аспекті професійної підготовки. Водночас виконавська практика свідчить, що жоден із зазначених елементів не має самостійної художньої цінності поза процесом інтерпретації музичного твору.

Саме тому вокальну техніку доцільно розглядати не як сукупність окремих навичок, а як інтегровану систему взаємопов'язаних компонентів, функціонування яких спрямоване на досягнення єдиного художнього результату. Такий підхід дозволяє поєднати фізіологічні механізми голосоутворення з творчими процесами музичного мислення та сценічної інтерпретації.

Первинною основою професійного співу виступає фізіологічний компонент вокальної техніки. Саме він забезпечує координацію діяльності дихальної системи, голосових складок, резонаторного апарату й артикуляційного комплексу. Правильне функціонування цих механізмів створює необхідні умови для природного, вільного та безпечного голосоутворення. Водночас фізіологічна організація співу не є самоціллю. Її головне призначення полягає у створенні функціональної основи, яка дозволяє виконавцю максимально реалізувати художній потенціал власного голосу.

Особливого значення набуває акустичний компонент вокальної техніки. Формування тембру, регістрової єдності, вокальної форманти, інтонаційної стабільності та резонансної організації звучання безпосередньо впливає на художнє сприйняття виконання. Саме акустичні характеристики голосу визначають його індивідуальність, емоційну насиченість та здатність передавати найтонші відтінки музичного образу. При цьому акустична якість звучання формується не ізольовано, а як результат узгодженої роботи всіх елементів голосового апарату.

Наступним структурним елементом є виконавсько-технічний компонент, який охоплює систему професійних навичок академічного співу. До нього належать володіння співочим диханням, кантиленою, легато, стакато, різними видами атаки звука, рухливістю голосу, динамічними контрастами, дикцією та артикуляцією. Сукупність цих умінь забезпечує виконавцю свободу технічного втілення музичного матеріалу незалежно від жанрових або стильових особливостей твору. Разом із тим технічна майстерність не може розглядатися як кінцева мета вокального навчання. Вона набуває художньої цінності лише тоді, коли стає засобом вираження авторського задуму.

Саме на цьому рівні формується художньо-інтерпретаційний компонент вокальної техніки. Його зміст полягає у здатності виконавця перетворювати технічні можливості голосу на засоби музичної виразності. Інтонація, тембр, агогіка, динаміка, фразування та мовленнєва виразність перестають виконувати виключно технічні функції й стають елементами художнього мислення. У результаті техніка перестає бути помітною для слухача, поступаючись місцем художньому образу, що виникає у процесі виконання.

Особливістю академічного співу є те, що всі зазначені компоненти функціонують одночасно. Під час концертного виконання співак не контролює окремо дихання, положення гортані, резонанс чи дикцію. Усі технічні навички вже автоматизовані й функціонують як єдина система, забезпечуючи повну концентрацію виконавця на художньому змісті музичного твору. Саме тому рівень професійної майстерності визначається не кількістю засвоєних технічних прийомів, а ступенем їх інтеграції у творчий процес.

Важливою особливістю цієї взаємодії є її двосторонній характер. З одного боку, технічна досконалість створює необхідні умови для реалізації художнього задуму. З іншого – саме художня мета визначає вибір технічних засобів. Залежно від стилю твору, композиторської мови, драматургії та індивідуальної виконавської концепції співак свідомо змінює характер звуковедення, темброву палітру, силу звучання, особливості артикуляції та інші параметри голосу. Таким чином, художня інтерпретація не є наслідком техніки, а виступає чинником, який визначає способи її практичної реалізації.

У цьому контексті вокальна техніка набуває ознак відкритої динамічної системи, здатної постійно адаптуватися до нових виконавських завдань. Її розвиток не завершується після

завершення професійного навчання, а триває протягом усієї творчої діяльності співака. Кожен новий твір, новий стиль або сценічний образ потребують подальшого вдосконалення технічних навичок, їх переосмислення та творчого застосування відповідно до конкретних художніх завдань.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вокальна техніка є не лише сукупністю професійних умінь, а цілісною багаторівневою системою, яка інтегрує фізіологічні, акустичні, виконавські та художньо-інтерпретаційні компоненти. Їх взаємодія забезпечує формування художньої виразності як визначальної ознаки професійної майстерності академічного співака. Запропонований підхід поглиблює сучасне розуміння сутності вокальної техніки та може бути використаний для вдосконалення методики навчання академічного співу в закладах вищої мистецької освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Crocco L., Madill C. J., McCabe P**.** Evidence-Based Frameworks for Teaching and Learning in Classical Singing Training: A Systematic Review. Journal of Voice. 2017. Vol. 31, № 1. P. 130.e7–130.e17. DOI: 10.1016/j.jvoice.2015.12.001.

2. Crocco L., McCabe P., Madill C. Principles of Motor Learning in Classical Singing Teaching. Journal of Voice. 2020. Vol. 34, № 4. P. 567–581. DOI: 10.1016/j.jvoice.2018.12.019.

3. Gish A., Kunduk M., Sims L., McWhorter A. J. Vocal Warm-Up Practices and Perceptions in Vocalists: A Pilot Survey. Journal of Voice. 2012. Vol. 26, № 1. P. e1–e10. DOI: 10.1016/j.jvoice.2010.10.005.

4. Hoch M., Sandage M. J. Exercise Science Principles and the Vocal Warm-Up: Implications for Singing Voice Pedagogy. Journal of Voice. 2018. Vol. 32, № 1. P. 79–84. DOI: 10.1016/j.jvoice.2017.03.018.

5. Kim C., Badash I., Gao W. Z., O'Dell K., Johns M. M. III. Idiopathic ulcerative laryngitis: A national survey of academic laryngologists. Journal of Voice. 2021. Vol. 35, № 6. P. 892–900. DOI: 10.1016/j.jvoice.2020.04.009.

6. LoVetri J. L., Weekly E. M. Contemporary commercial music (CCM) survey: who's teaching what in nonclassical music**.** Journal of Voice. 2003. Vol. 17, № 2. P. 207–215. DOI: 10.1016/S0892-1997(03)00004-3**.**

7. Mitchell H. F., Kenny D. T. Change in Vibrato Rate and Extent During Tertiary Training in Classical Singing Students. Journal of Voice. 2010. Vol. 24, № 4. P. 427–434. DOI: 10.1016/j.jvoice.2008.12.003.

8. Moorcroft L., Kenny D. T. Singer and Listener Perception of Vocal Warm-Up. Journal of Voice. 2013. Vol. 27, № 2. P. 258.e1–258.e13. DOI: 10.1016/j.jvoice.2012.12.001.

9. Pabon P., Stallinga R., Södersten M., Ternström S. Effects on Vocal Range and Voice Quality of Singing Voice Training: The Classically Trained Female Voice. Journal of Voice. 2014. Vol. 28, № 1. P. 36–51. DOI: 10.1016/j.jvoice.2013.06.005.

10. Ray C., Trudeau M. D., McCoy S. Effects of Respiratory Muscle Strength Training in Classically Trained Singers. Journal of Voice. 2018. Vol. 32, № 5. P. 644.e25–644.e34. DOI: 10.1016/j.jvoice.2017.08.005.

11. Whitling S., Wan Q., Berardi M. L., Hunter E. J. Effects of warm-up exercises on self-assessed vocal effort. Logopedics Phoniatrics Vocology. 2023. Vol. 48, № 4. P. 172–179. DOI: 10.1080/14015439.2022.2075459.

REFERENCES:

1. Crocco L., Madill C. J., McCabe P. (2017). Evidence-Based Frameworks for Teaching and Learning in Classical Singing Training: A Systematic Review. Journal of Voice. Vol. 31, № 1. P. 130.e7–130.e17. DOI: 10.1016/j.jvoice.2015.12.001.

2. Crocco L., McCabe P., Madill C. (2020). Principles of Motor Learning in Classical Singing Teaching. Journal of Voice. Vol. 34, № 4. P. 567–581. DOI: 10.1016/j.jvoice.2018.12.019.

3. Gish A., Kunduk M., Sims L., McWhorter A. J. (2012). Vocal Warm-Up Practices and Perceptions in Vocalists: A Pilot Survey. Journal of Voice. Vol. 26, № 1. P. e1–e10. DOI: 10.1016/j.jvoice.2010.10.005.

4. Hoch M., Sandage M. J. (2018). Exercise Science Principles and the Vocal Warm-Up: Implications for Singing Voice Pedagogy. Journal of Voice. Vol. 32, № 1. P. 79–84. DOI: 10.1016/j.jvoice.2017.03.018.

5. Whitling S., Wan Q., Berardi M. L., Hunter E. J. (2023). Effects of warm-up exercises on self-assessed vocal effort. Logopedics Phoniatrics Vocology. Vol. 48, № 4. P. 172–179. DOI: 10.1080/14015439.2022.2075459.

6. Mitchell H. F., Kenny D. T. (2010). Change in Vibrato Rate and Extent During Tertiary Training in Classical Singing Students. Journal of Voice. Vol. 24, № 4. P. 427–434. DOI: 10.1016/j.jvoice.2008.12.003.

7. Moorcroft L., Kenny D. T. (2013). Singer and Listener Perception of Vocal Warm-Up. Journal of Voice. Vol. 27, № 2. P. 258.e1–258.e13. DOI: 10.1016/j.jvoice.2012.12.001.

8. LoVetri J. L., Weekly E. M. (2003). Contemporary commercial music (CCM) survey: who's teaching what in non-classical music. Journal of Voice. Vol. 17, № 2. P. 207–215. DOI: 10.1016/S0892-1997(03)00004-3.

9. Pabon P., Stallinga R., Södersten M., Ternström S. (2014). Effects on Vocal Range and Voice Quality of Singing Voice Training: The Classically Trained Female Voice. Journal of Voice. Vol. 28, № 1. P. 36–51. DOI: 10.1016/j.jvoice.2013.06.005.

10. Kim C., Badash I., Gao W. Z., O'Dell K., Johns M. M. III. (2021). Idiopathic ulcerative laryngitis: A national survey of academic laryngologists. Journal of Voice. 2021. Vol. 35, № 6. P. 892–900. DOI: 10.1016/j.jvoice.2020.04.009.

11. Ray C., Trudeau M. D., McCoy S. (2018). Effects of Respiratory Muscle Strength Training in Classically Trained Singers. Journal of Voice. Vol. 32, № 5. P. 644.e25–644.e34. DOI: 10.1016/j.jvoice.2017.08.005.

Дата першого надходження статті до видання: 20.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.09.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

